

LBRIS

We know
books

Daniel Appriou

**ORELE ASTRALE
ALE ISTORIEI**

Traducere din limba franceză
Daniela-Cristina Dumitrescu

CUPRINS

Cuvânt înainte	9
Ziua în care Galia a cunoscut jugul lui Cezar	11
Devastarea Romei de către barbari.....	17
Și Urban al II-lea a intrat în istorie	22
Trei căsătorii și o renunțare (Bretania se pregătește să devină franceză)	27
Henric al IV-lea și Ravailac	31
Soarele apune la Versailles	37
Ziua în care a căzut Bastilia	41
Regele fuge din Franța.....	49
Franța își ucide regele.....	55
Ziua în care Bonaparte a devenit Napoleon	60
Complot împotriva împăratului.....	67
Ziua în care vulturul și-a lăsat privirea în jos.....	71
Degradarea unui ofițer	76
17 aprilie 1917, Drumul Doamnelor	80
Anul 1918, armistițiul de la Rethondes.....	92
Zilele exodului	96
Anul 1940, celălalt armistițiu de la Rethondes	102
Scufundarea din portul Mers el-Kébir.....	105
Razia de la Vél d'Hiv	111
6 iunie 1944, ora zero și treizeci.....	119
Și de Gaulle a intrat în Paris	126
Octombrie 1945, tribunalul de la Nürnberg.....	132
Hiroshima, ora opt și paisprezece minute	139
Ziua în care Berlinul a fost rupt în două.....	142
Mai 1968	150
Ziua în care s-a prăbușit zidul	155
New York, 11 septembrie 2001, ora opt și cincizeci de minute.....	162

ZIUA ÎN CARE GALIA A CUNOSCUȚ JUGUL LUI CEZAR

*Să sfidăm soarta și să avem grijă de noi
După câștigarea unei bătălii.*

La Fontaine, Cei doi cocoși.

Waterloo, ce câmpie mohorâtă! Alesia, ce amintire funestă! Două denumiri, două înfrângeri care, în ciuda secolelor ce au trecut, vor rămâne pentru totdeauna în amintirea francezilor.

În iunie 52 î.Hr., la Gergovia, Vercingetorix a obținut o victorie răsunătoare asupra lui Cezar, dar aceasta nu a avut viitor, pentru că, în istorie, nu pare să fi rămas decât o singură denumire, Alesia.

Invazia

După victoria asupra Cartaginei, romanii, odată ajunși în Peninsula Iberică, au vrut să pună stăpânire pe Galia. Așezați în sud-estul țării, nimic nu părea să-i mai poată opri din planurile lor de cucerire până când Vercingetorix a repurtat victoria de la Gergovia asupra armatei lui Cezar.

În același an, prin înfrângerea de la Alesia, rezistența galilor avea să ia sfârșit.

Alesia! Ce amintire funestă

În anul 52 î.Hr., optzeci de mii de gali sub comanda lui Vercingetorix, s-au închis în citadela de la Alesia în așteptarea celor zece legiuni romane; ei sperau că Cezar își va ridica tabăra înaintea orașului și, astfel, va fi prins în clește de armata galică ce fusese chemată în ajutor; conform spuselor lui Cezar, în *Războiul împotriva galilor*, această armată cuprindea nu mai puțin de două

sute patruzeci de mii de pedestrași și opt mii de cavaleri. Din nefericire, în cea de-a patruzecia zi de asediu, a fost semănată deruta în rândul ajutoarelor care au fost împrăștiate. Abandonați de către aliații lor învinși, galii au mai rezistat două luni, dar, înfometați, ei urmau să ajungă la mâna învingătorului care nu avea să piardă ocazia să-iucidă sau să-i facă sclavi. Vercingetorix și-a adunat, atunci, căpeteniile, și le-a ținut următorul discurs:

– Am luptat uniți pentru a ne salva țara; am dat dovadă de cel mai mare curaj, dar soarta armatelor noastre a fost să piară. Țelul pentru care numeroși războinici au murit este unul sfânt; el nu este doar al meu, ci al popoului nostru, este însăși libertatea și onoarea Galiei.

În ciuda tristeții, cei asediați au găsit puterea să scoată strigăte de război ca și cum ar mai fi avut speranțe.

– Dacă azi suntem închiși aici, în cetatea asta, este din cauza mea; voi m-ați urmat cu toată încrederea și eu v-am dus spre înfrângere. Nu este drept ca voi să aveți soarta celor învinși. Doar eu trebuie s-o am. Viața mea vă aparține și sunt gata să mă predau lui Cezar ca să vă salvez pe voi.

S-a hotărât atunci să se trimită mesageri la romani pentru a le afla condițiile.

– Îl vreau pe conducătorul vostru, a poruncit Cezar. Să vină chiar acum în fața mea și am să-i hotărâsc soarta. V-am învins. Vreau să vă supuneți mie.

După cum promisese, Vercingetorix a acceptat condițiile, a îmbrăcat cea mai frumoasă armură a sa, și-a luat armele cele mai bune, a încălecat pe calul său de luptă și a străbătut, în galop, spațiul care despărțea Alesia de avanposturile romane. Apropriindu-se în sfârșit de tabără și, zărindu-l pe Cezar așezat printre ofițerii săi, așteptându-l să se predea, Vercingetorix și-a condus calul în jurul romanilor apoi, sărind la pământ, a aruncat, la picioarele învingătorului său, sabia, daga, sulita, scutul și coiful. Apoi a rămas în picioare, nemișcat, fără un cuvânt.

Văzând ceea ce el a considerat, fără îndoială, o atitudine prea mândră, Cezar a revărsat, la adresa galilor, un torent de injurături și i-a reproșat lui Vercingetorix că se ridicase împotriva ordinelor Romei, neacceptând să fie ținut în șah de cei pe care el îi considera niște sălbatici și dorind să șteargă, din amintirea romanilor, înfrângerea sa de la Gergovia.

Cu un semn, Cezar a poruncit la doi lictori să-l prindă pe prizonier, care a fost închis, în lanțuri, sub pază bună, fiind de acum înainte, la mila lui.

Roma, superbă, triumfă

În anul 46 î.Hr., după mai multe zile, cetatea Romei fremăta de o agitație ieșită din comun. Rând pe rând, străzile și piețele se împodobeau cu ghirlande multicolore, casele erau decorate cu flori și, în apropiere de Forum, agitația era și mai mare. Zi după zi, împrejurimile Câmpului lui Marte erau

tot mai înșesate. Oamenii rătăceau în mici grupuri zgomotoase, reîntâlnindu-se seara lângă amfiteatru sau în fața templelor pentru a-și petrece noaptea sub cerul înstelat, după ce jucaseră zaruri sau arșice. La primele luciri ale zorilor, nou veniții îngroșau și mai mult rândurile provincialilor sau ale străinilor care se grăbeau de-a lungul căilor principale între Circus Flaminius și Capitoliu, lângă Forum sau Colina Palatină.

Roma, în aceste zile de sărbătoare, părea că se scaldă într-o atmosferă de bucurie și de putere, mândră de puterea și de legile ei, de imperiul și de cuceririle sale, de armata și de generalii ei.

Din mulțimea imensă, se ridicau râsete și cântece, fericită dinainte de spectacolul care avea să-i fie oferit în curând, întrucât Senatul autorizase prin vot celebrarea triumfului lui Iulius Cezar. Cele patru zile de festivități prevăzute aveau să adune, în jurul unui singur om, miile de cetățeni romani și pe sclavii lor, împărtășind cu toții, spre gloria eroului epocii, o ceremonie care promitea să fie grandioasă. Astăzi, Cezar își sărbătorea victoria asupra galilor și, cu siguranță, totul se anunța fastuos.

Încă din zorii mării zile, cortegiul impunător a părăsit Circus Flaminius, a străbătut Câmpul lui Marte, a trecut prin fața templelor lui Apollo, al Iunonei, apoi, pe lângă cel al lui Hercule și al Muzelor, a traversat Velabria, cu târgul de vite dintre Forum și Aventin, a ocolit Palatinul, a apucat pe Via Sacra, ajungând, în final, la Capitoliu și la templul lui Jupiter, zeul suprem. Mulțimea de spectatori devenise mai compactă de-a lungul drumului, bărbații și femeile amestecați cu același entuziasm se pregăteau să aducă onoruri generalului învingător. Cetățenii liberi se îmbrăcaseră în togă, femeile, în *tola*, o rochie lungă plisată, strânsă pe talie și brodată, acoperită uneori cu un șal mare, dreptunghiular; provincialii arborau tradiționala *paenula*, un fel de mantou fără mâneci pe care-l purtau pe deasupra unei tunici; cât despre străini, aceștia aduceau o notă de culoare diferită grație diversității hainelor pe care le purtau. Când capul alaiului se apropia de mulțime, rândurile se agitau și spectatorii fluturau crengi de laur, fericiți la vederea defilării senatorilor, magistraților, chestorilor, edililor și pretorilor, preoților, preoților dedicați unui anumit zeu, pontifilor sau preoților militari. Înaltele personaje, conștiente de rangul lor și de puterea pe care o aveau asupra poporului, înaintau în tăcere cu grandoare și maiestate; ei erau urmați de muzicieni care suflau în flaute și trompete, bucine¹ și cornete². La trecerea lor, mulțimea își arăta bucuria cu entuziasm, dar, când solul a început să trepideze sub roțile carelor greoaie pline cu prăzi, au țâșnit strigăte de admirație.

Cezar a prezentat poporului Romei rezultatul cuceririlor sale, ale victoriilor lui asupra galilor – statui de aur, vase cu decorații bogate, urne pline cu monede de argint, obiecte din fildeș, stofe grele, broderii fine, aurărie și chiar câteva animale neobișnuite prin dimensiuni sau înfățișare, toate obiectele

1. Trompetă romană (n.trad.).

2. Trompetă (n.trad.).

diverse pe care puseseră stăpânire la încheierea unei bătălii sau jefuite de la dușmani. Cortegiul se alungea, se oprea, apoi pleca în aclamațiile mulțimii, a cărei febrilitate creștea tot mai mult. În urma carelor, soldații în armuri purtau pe umeri brancarde încărcate de scuturi colorate, arme strălucitoare, cuirase bogat ornate, capturate în timpul luptelor; mai departe, veneau alți soldați care țineau, ridicate, panouri din lemn sculptate ce reprezentau scene de luptă, asedii, orașe cucerite și masacre, ilustrând cuceririle generalului triumfător; pe alte panouri, era înscris numele marilor victorii obținute de Cezar asupra galilor: Bibracte, Avaricum, Alesia...

La șase ani după înfrângerea galilor, generalul învingător cunoștea triumful și, pentru această zi memorabilă, poruncise ca Vercingetorix să fie scos din temniță. Prizonierul nu mai avea aceeași mândrie, zdrobit de cei șase ani de stat într-o fridă în care lumina zilei ajungea doar rareori. Vercingetorix mergea înaintea carului lui Cezar, ca un învins expus de către învingătorul lui batjocurii mulțimii. Fără îndoială, romanii nu știau cine este prizonierul care se încovoia sub greutatea lanțurilor, dar prezența lui înaintea cortegiului simboliza, în sine, puterea Romei și superioritatea ei față de celelalte popoare. Strigătele de entuziasm au atins apogeul când Cezar a apărut în picioare în carul lui, având înaintea sa șaptezeci și doi de lictori cu panașuri. Încremenit într-o rigiditate hieratică, purtând pe frunte o coroană de lauri, cu toga purpurie brodată cu trandafiri din aur, ținând în mână un sceptru din fildeș având un vultur în vârf, învingătorul își savura triumful. Pe cap, avea o coroană de aur ce era ținută de un sclav. Acesta avea sarcina să repete: „nu uita că ești om“, amintindu-i că nu trebuia să cedeze tentației mândriei.

În urma carului, legionarii defilau în sunet de bucine, cântând imnuri în care-l comparau pe conducătorul lor cu Jupiter, împărtășind cu el aceste clipe de glorie. Atunci când cortegiul traversă Velabria, Cezar se dezechilibra și aproape căzu din car, a cărui osie se rupsese. Unii nu au ratat ocazia să vadă, în acest incident, un semn rău prevestitor, dar Cezar porunci rapid să-i fie înlocuit echipajul și cortegiul începu să urce spre Capitoliu, la lumina torțelor ce fuseseră fixate pe patruzeci de elefanți. La poalele colinei, unde se afla templul lui Jupiter Capitolin, cortegiul se opri, și Vercingetorix fu adus de soldați. Acesta nu avea să trăiască până la capăt triumful; fu dus spre Forum, lângă Curia Hostilia, unde se întrunea, de obicei, Senatul, până la închisoarea din Tullianum¹. Clădirea era alcătuită dintr-o cameră mare, dreptunghiulară, boltită, sub care se afla o temniță circulară, având un diametru de cinci metri și o înălțime de doi metri. Aici nu ajungea nici o rază de lumină și

---

1. Tullianum – închisoare care poate fi vizitată și azi, deși a fost modificată. A fost consacrată în anul 1539 în două biserici; cea de deasupra poartă hramul Sfântul Iosif, aflată sub bazilica Sfântul Petru, care se pare că a fost deținut aici înainte să fie supus martiriului. Iugurta, regele Numidiei, a fost închis aici, unde a și murit de foame (n.a.).